

حضانت و پیشگیری از بزه‌دیدی و بزه‌کاری اطفال و نوجوانان با تأکید بر نقش پلیس

مؤلفان

دکتر فریبا لباف

دکتر اکبر سلیمی

(اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی امین)

دانشگاه علوم انتظامی امین

۱۳۹۶

انجمن علمی پژوهش های انتظامی ایران

دانشگاه علوم انتظامی امین

حضانت و پیشگیری از بزه‌دیدگی و بزه‌کاری اطفال و نوجوانان با تأکید بر نقش پلیس

مؤلفان: ریا لباف - اکبر سلیمی

ویرستار علمی: دکتر سید عظیم قوام

ناظر علمی: دکتر محسن بارانی

ناشر: دانشگاه علوم انتظامی امین

آماده سازی کتاب: فنگ شاسی

چاپ اول: ۱۳۹۶

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: انتشارات راه دانش

نشانی انتشارات: تهران، ابتدای بزرگراه خراسانی، خیابان شهید جدی اردبیلی، دانشگاه علوم انتظامی

امین تلفن: ۴۸۹۳۱۲۹۳

سرشناسه: لباف، فریا، ۱۳۴۵ -

عنوان و نام پدیدآور: حضانت و پیشگیری از بزه‌دیدگی و بزه‌کاری اطفال و نوجوانان با تأکید بر نقش پلیس / مؤلفان: فریا لباف، اکبر سلیمی.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین، ۱۳۹۶.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۳-۲۱۳-۴ - مشخصات ظاهری: ۱۵۱ ص.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۰۳ - وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: موضوع: کودکان - ایران - سرپرستی

موضوع: موضوع: کودکان - ایران - جرایم علیه

موضوع: موضوع: کودکان - وضع حقوقی و قوانین - ایران

موضوع: Children - Legal status, laws, etc. - Iran

موضوع: موضوع: نوجوانان بزهکار - وضع حقوقی و قوانین - ایران

موضوع: Juvenile delinquents - Legal status, laws, etc. - Iran

موضوع: موضوع: بزهکاری نوجوانان - ایران - پیشگیری

موضوع: Juvenile delinquency - Iran - Prevention

موضوع: موضوع: پلیس - ایران - خدمات برای نوجوانان

موضوع: Police services for juveniles-- Iran

شناسه افزوده: سلیمی، اکبر، ۱۳۴۹ -

شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی امین

شناسه افزوده: Amin Police University رده بندی کنگره: KMH ۱۳۹۶۰۲ ع ۲ / ج

رده بندی دیویی: ۵۵۰۱۷۳/۳۴۶ شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۰۶۹۲۶

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	مقدمه
۱۳	بخش اول: حضانت کودکان و نوجوانان
۱۳	۱. کودک نوجوان
۱۳	۱-۱. بهمه کودک
۱۵	۱-۱-۱. آغاز و پایان دوره کودکی
۱۶	۱-۱-۱. محدوده سنی کودک از منظر جرم‌شناسی
۱۶	۱-۱-۳. کودک و نوجوان ۹ تا ۱۵ سال
۱۷	۱-۱-۴. اطفال و نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله
۱۷	۲-۱. مفهوم نوجوانی
۱۷	۱-۲-۱. جنبه‌های مهم شخصیت نوجوان
۱۸	۲-۲-۱. محدوده سنی نوجوان از منظر قانونی
۱۹	۳-۲-۱. محدوده سنی کودک و نوجوان از منظر فقهی
۲۰	۲. حضانت (نگاهداری و تربیت) کودک
۲۰	۱-۲. حضانت
۲۱	۱-۲-۱. تعریف حضانت
۲۲	۲-۲. ماهیت حقوقی حضانت
۲۳	۲-۲. شرایط حضانت
۲۵	۳-۲. اولویت در واگذاری حضانت
۲۵	۱-۳-۲. در دوران زوجیت
۲۵	۲-۳-۲. بعد از جدایی پدر و مادر
۲۶	۳-۳-۲. پس از فوت یکی از والدین
۲۶	۴-۳-۲. بعد از فوت والدین
۲۹	بخش دوم: بزه کودکان و نوجوانان
۲۹	۱. بزه‌دیدگی و بزه‌کاری

- ۱-۱. تعریف بزه دیدگی و بزه کاری..... ۲۹
- ۱-۱-۱. بزه دیدگی..... ۲۹
- ۲-۱-۱. بزه کاری..... ۲۹
- ۲-۱. تاریخچه بزه دیدگی اطفال..... ۳۰
- ۱-۲-۱. بزه دیدگی کودکان و نوجوانان..... ۳۴
- ۲-۲-۱. بزه کاری اطفال و نوجوانان..... ۳۷
- ۳-۱. عوامل موثر در بزه دیدگی و بزه کاری اطفال..... ۳۷
- ۱-۳-۱. عوامل موثر در بزه دیدگی اطفال..... ۳۷
- ۲-۳-۱. عوامل موثر در بزه کاری اطفال..... ۳۹
۲. خانواده و بزه..... ۴۰
- ۱-۲. خانواده و بزه کاری کودکان و نوجوانان..... ۴۰
- ۲-۲. تهدیدات والدین نسبت به اطفال..... ۴۲
- ۳-۲. آینده خانواده ها..... ۴۵
- ۴-۲. عوامل خطر خانواده برای اطفال..... ۴۷
- ۱-۴-۲. عوامل ساختاری..... ۴۷
- ۲-۴-۲. عوامل تربیتی..... ۵۰
- ۳-۴-۲. بسترهای خانوادگی بزه کاری و بزه دیدگی اطفال و نوجوانان..... ۵۵
- ۵-۲. اهمیت توجه به کودک و خانواده..... ۵۸
- ۱-۵-۲. از نظر شرعی..... ۵۸
- ۲-۵-۲. از نظر علمی..... ۶۰
- ۳-۵-۲. از نظر قوانین..... ۶۳
۳. نتیجه گیری..... ۶۵
- بخش سوم: پلیس، خانواده و پیشگیری..... ۶۷
۱. پلیس و خانواده..... ۶۷
- ۱-۱. خانواده و پیشگیری از بزه..... ۶۷
- ۱-۱-۱. والدین و پیشگیری از بزه کاری..... ۷۰
- ۲-۱-۱. نحوه تأثیر والدین بر رفتار کودک..... ۷۰
۲. پلیس و حضانة..... ۷۴
- ۱-۲. موانع اجرای حضانة..... ۷۴

۷۴	۱-۱-۲. جنون.....
۷۴	۲-۱-۲. ازدواج مادر با شخصی غیر از پدر طفل.....
۷۵	۳-۱-۲. کفر.....
۷۶	۴-۱-۲. ناتوانی عملی.....
۷۶	۵-۱-۲. ابتلاء به بیماری‌های مسری.....
۷۶	۶-۱-۲. انحطاط اخلاقی.....
۷۷	۷-۱-۲. خشونت خارج از خدمتعارف.....
۹۱	۳. پلیس و پیشگیری.....
۹۱	۱-۳. نقش پلیس در پیشگیری از جرایم.....
۹۱	۲-۳. نقش پلیس در مداخله اولیه.....
۹۲	۳-۳. نقش پلیس در مداخله قانونی.....
۹۲	۴-۳. نقش پلیس در مداوم و استمرار مراقبت.....
۹۴	۱-۴-۳. رویکردها، بردید پلیس در پیشگیری اجتماعی.....
۹۵	۲-۴-۳. نیازهای پلیس برای پیشگیری اجتماعی از بزه‌دیدی و بزه‌کاری کودکان.....
۹۷	۳-۴-۳. اقدامات پلیس ایران در حوزه پیشگیری اجتماعی.....
۹۸	۴-۴-۳. راهکارهای پلیس در پیشگیری اجتماعی.....
۹۹	۴. نتیجه‌گیری.....
۱۰۳	فهرست منابع.....
۱۰۳	منابع فارسی.....
۱۰۸	منابع لاتین.....
۱۱۱	ضمایم.....
۱۱۱	۱. قانون مدنی.....
۱۱۲	۲. قانون مجازات اسلامی.....
۱۱۵	۳. قانون حمایت از کودکان و نوجوانان.....
۱۱۶	۴. کنوانسیون حقوق کودک.....

مقدمه

کودکان و نوجوانان به دلایل گوناگون و متفاوت از آسیب‌پذیرترین اقشار جامعه هستند. در حالی که پدیده بزه‌کاری کودکان و نوجوانان به یک مسئله جهانی در دو بُعد کمی و کیفی بدل شده و گسترش زیادی داشته است. طبق تحقیقات انجام شده این روند گسترش و پیشرفت همچنان ادامه دارد و سبب نگرانی خانواده‌ها، سازمان‌ها و حکومت‌ها شده است.

نگاهی اندر آ، تاریخ زندگی اجتماعی بشر نمایان‌گر این واقعیت است که باور به کرامت انسانی کودک، و شناسایی شخصیت انسانی برای وی مانند یک بزرگسال همواره وجود نداشته است. آسیب‌پذیری کودکان از نظر جسمانی، روانی و جایگاه اجتماعی که آنها را به خانواده و سایر بزرگسالان وابسته می‌کند، زمینه‌ساز آن می‌شد که بسیاری از حقوق اصلی و اولیه انسانی آنها رعایت نشود. به گواهی اسناد و شواهد تاریخی، حقوق اولیه آنها با رفتارهایی غیرانسانی نظیر فروش آنها توسط والدین، کودک‌آزاری، به کار واداشتن کودکان خردسال و کسب درآمد از آنها، نقض می‌گردد.

میزان بزه‌دیدگی گزارش نشده درباره کودکان بیش از سنین است. جرایمی که درون خانواده‌ها علیه کودکان اتفاق می‌افتد، شاید همیشه مخفی بماند. برخی بزه‌های ارتكابی علیه کودکان به عواملی نظیر باور به خصوصی و شخصی بودن این جرایم، ناتوانی کودک از گزارش جرم به مقامات رسمی، ترس آنها از تهدید و تنه اطرافیان، نبود ساختار و سازوکارهای حمایتی از اطفال بزه‌دیده در فرآیند کیفری مرتبط است. قابل توجه است که بسیاری از بزه‌ها را اعضای خانواده کودک علیه وی انجام می‌دهند؛ به جای اینکه خانواده و والدین وسیله حمایتی و تربیتی مناسب برای کودک باشند. در عمل نقش خطرزایی دارند و زمینه بزه‌کاری و بزه‌دیدگی کودکان را فراهم می‌آورند. به تبعه به این مقدمات، مطالعه حاضر با هدف بررسی راهکارهای قانونی برای رفع این خطر در حوزه پیشگیری از بزه‌کاری و بزه‌دیدگی اطفال انجام شد. بر اساس اصول پیشگیری رشدمدار باید برای تحقق پیشگیری، عوامل خطر را کاهش داد و در مقابل عوامل حمایتی را شناسایی و تقویت نمود.

در مقابل عامل خطر والدین برای کودکان و نوجوانان، یک عامل حمایتی مناسب مورد تأیید شرع و قوانین رسمی وجود دارد و آن حضانت است. مطالعات و بررسی‌ها درباره حضانت، این نکته را بیان می‌دارد که گرچه در مبانی شرعی و قوانین موجود بحث حضانت

مطرح است اما در عمل و اجرا به دلایل گوناگون آن چنان که شایسته و مورد انتظار است محقق نمی‌شود؛ در واقع بین این دو موضوع یک حلقه مفقود شده است. مهم اینکه ادامه این روند، در کنار افزایش روزافزون عوامل خطر خانوادگی و والدینی کودکان، که به گونه‌ای دستاورد سبک زندگی مدرن است، سبب نگرانی نخبگان پیشگیری از جرم گردیده است. در این اثر تلاش شده تا نهاد و سازمانی رسمی که بتواند نقش آن حلقه مفقوده را ایفا کند، شناسایی گردد. مؤلفان اثر به این نتیجه رسیده‌اند که سازمان پلیس می‌تواند این نقش را بر عهده گیرد.

بخش اول کتاب به مبحث حضانت کودکان و نوجوانان اختصاص دارد. در بخش دوم درباره بزه‌دیدی و بزه‌دیدگی کودکان و نوجوانان و عوامل مؤثر بر آن از جمله عوامل خانوادگی، والدین بحث می‌شود. در بخش سوم به موضوع سازمان پلیس و سازوکارها، الزامات و روش‌های اجرای اقدامات آن نهاد، در پیوند دو عامل خطر و حمایتی مذکور پرداخته می‌شود.

مؤلفان

۱۳۹۶